

Cliëntenraad Jeugdwet

Ongevraagd advies

Meldingen Verwijsindex Risicjongeren

Auteur: Petra de Blok

Versie 1 : februari 2019

Versie 2 : februari 2021

Inhoud

VIR (Verwijsindex Risico-jongeren)	2
Inleiding	2
Inhoud van een melding in de VIR.....	2
Het gebruik van de verwijsindex en privacywetgeving	2
Delen van informatie: geldende regels in de beroepsgroepen.....	3
Jeugdwet artikel 7	3
Waarom de CRJW tegen de (standaard) plaatsing in de VIR zijn	3
Open brief VNG:	5
Conclusie	6
.....	7
Bijlages.....	7
Bijlage 1	8
Werkwijze en werkafspraken Team Jeugd & Gezin Goeree-Overflakkee.....	8
Bijlage 2	9
Organisatieprofiel Verwijsindex Team Jeugd en Gezin	9
Bijlage 3	12
Brief Landelijke Oudervereniging Balans i.s.m. Belangenvereniging voor Intensieve Kindzorg	12

VIR (Verwijsindex Risico-jongeren)¹

Petra de Blok ©2021

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Voor u ligt het ongevraagde advies Meldingen Verwijsindex Risicojongeren zoals volgens de Verordening Cliëntenraad Jeugdwet Goeree-Overflakkee² Artikel 7 lid 1 en 2 opgesteld en gericht aan u, Burgemeester en Wethouders van Goeree Overflakkee.

Inleiding

In het voorjaar van 2019 is aan de Cliëntenraad Jeugdwet een advies gevraagd over het nieuwgevormde ondersteuningsplan. Tijdens de vergadering over dit onderwerp werd er ingebracht dat het opvallend is dat er erg veel niet relevante vragen omtrent een hulpvraag gesteld worden tijdens intake gespreken en dat de kinderen standaard in de Verwijs-Index-Risicojongeren (VIR) opgenomen worden. Vanuit de Cliëntenraad Jeugdwet zijn er grote zorgen omtrent de privacy van de kinderen/jongeren en hun gezinnen. We besloten er verder onderzoek naar te doen.

Inhoud van een melding in de VIR

De VIR is een digitaal systeem dat risicosignalen van hulpverleners over jongeren (tot 23 jaar) bij elkaar brengt. In de VIR staat alleen geregistreerd dat er een melding is gedaan. De aard van de melding en de behandeling worden niet bijgehouden. Die informatie blijft in het dossier bij de betreffende hulpverlener.

Een melding omvat alleen:

- Identificatiegegevens van de jongere (aan de hand van het Burgerservicenummer);
- Identificatiegegevens van de meldende instantie;
- Datum van de melding;
- Contactgegevens van de meldende instantie.

Zodra een jeugdige in de verwijsindex is opgenomen, volgt er een ook een vinkje geplaatst bij die jeugdige in de GBA. (Gemeentelijke Basis Administratie)³

Het gebruik van de verwijsindex en privacywetgeving

Het gebruik van de verwijsindex (VIR) is aan wet- en regelgeving gebonden.

Er is volgens de wet een **meldrecht** en **geen meldplicht**. Alle meldingsbevoegde professionals hebben de bevoegdheid, als daar aanleiding toe is, een melding te doen over een jongere in de VIR.

De wet schrijft daarbij voor dat het doen van een melding een persoonlijke professionele afweging moet zijn van de professional. De professional dient, **uitgaande van criteria**, een afweging te maken van individuele voors en tegens om uiteindelijk te kunnen komen tot passende hulp.

Er is geen wettelijke verplichting om toestemming te vragen voor het doen van een melding, maar wel een wettelijke verplichting om de jongere en/of ouder (wettelijk vertegenwoordiger) te informeren over het doen van een melding.

¹ <https://vng.nl/artikelen/verwijsindex-risicojongeren-vir>

² <http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Actueel/Goeree-Overflakkee/CVDR485589.html>

³ https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vwij5epmj1ey0/vi2j9g073e9o?fbclid=IwAR36FpBNcjVKPkcAHleUR7S3ZW0EosyXZmHMrP_nqZ0tGIHJ-xa8kbvSnc

Dit informeren dient zo mogelijk vooraf te gebeuren, maar in ieder geval uiterlijk op het moment van de eerste match.

In uitzonderingssituaties is het mogelijk om informatie te delen zonder de jongere en/of ouder gelijk te informeren. Dit in het geval waarin niet melden en het niet uitwisselen van informatie leidt tot een 'conflict van plichten'. (De jongere loopt gevaar wanneer er niet direct melding wordt gemaakt)

Delen van informatie: geldende regels in de beroepsgroepen

Als professionals na een match in de verwijzindex informatie over een jongere willen gaan delen is in de wetgeving over de VIR bepaald dat bestaande regelgeving leidend is. De normale regels die in de beroepsgroepen gelden zijn dus van toepassing. Dat betekent dat alle 'geheimhouders' toestemming nodig hebben van de jongere en/of ouder tenzij het niet delen voor hen een 'conflict van plichten' levert voor de hulpverlener of er een zwaarwegend belang is.

(De 'geheimhouders' zijn onder andere hulpverleners in de gezondheidszorg, big-geregistreerde, leden van het Nederlands instituut psychologen (NIP), Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijsdeskundigen (NVO) en Jeugdzorg).

Voor andere organisaties, met name in het voor-veld zoals scholen gelden andere regels. Voor alle beroepsgroepen geldt dat professionals verantwoordelijk zijn voor het verstrekken van informatie, niet voor het ontvangen van informatie.

Het uitwisselen van gegevens onder professionals gaat door verschillende beroeps- en gedragscodes heen. Er is een wettelijk kader, er zijn protocollen van meldingsbevoegden op niveau van beroepsgroep, instelling en individu.

Het is aan de desbetreffende professional om –op grond van de regelgeving die voor hem van toepassing is – zelf te beoordelen of hij verplicht of bevoegd is persoonsgegevens met andere professionals te delen.

Het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden bepaalt dat eenieder recht heeft op eerbiediging van het privéleven. Bij de vraag naar de noodzaak dienen de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit te worden gewogen. (De inbreuk moet in verhouding staan tot het te bereiken doel (proportionaliteit) en dit doel moet niet op een andere, minder ingrijpende, manier kunnen worden bereikt (subsidiariteit).)

Jeugdwet artikel 7

In hoofdstuk 7 van de Jeugdwet⁴ wordt het gebruik van de VIR, gegevensverwerking, privacy en toestemming voor het delen van informatie behandeld.

De wet heeft altijd voorrang boven een verordening van de gemeente.

Dit betekent dat wat de gemeentes in verordeningen afspreken ook moet voldoen aan de wet- en regelgeving.

Waarom de CRJW tegen de (standaard) plaatsing in de VIR zijn

Het Team Jeugd en Gezin (TJG) beschrijft in zijn Werkwijze en werkafspraken Team Jeugd & Gezin Goeree-Overflakkee (bijlage 1), een werkplan t.b.v. het TJG geschreven na het rapport 'Onderzoek-Wijkteams-Goeree-Overflakkee'⁵ van de inspectie;

⁴ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2019-07-01#Hoofdstuk7>

⁵ <https://www.toezichtsociaaldomein.nl/onderzoeken-en-instrumenten/wijkteams/documenten/rapporten/2017/04/15/toezicht-wijkteams-goeree-overflakkee-zorg-en-ondersteuning-aan-kwetsbare-gezinnen>

Standaard wordt bij het eerste contact het kind/jeugdige opgenomen in de Verwijsindex en wordt de LIRIK afgenomen, tenzij er goed gemotiveerd kan worden om hiervan af te wijken.

In het organisatie profiel Verwijsindex Team Jeugd en Gezin (bijlage 2) staat; *Het afgeven van signalen vindt direct plaats na een melding/aanvraag door de bureaudienstmedewerker.*

Terwijl de hulpvraag vaak nog niet duidelijk is, wordt het zware instrument VIR al ingezet.

Motivatie;

Een plaatsing in de VIR doet afbreuk aan de regiefunctie en de positie van de ouder. Het neemt de regie van het proces weg bij de wettelijke vertegenwoordigers⁶ en de jongere zelf. Het schaadt het vertrouwen van de ouder en de jongere in het TJG.

Als ouder heb je zelf in beeld wie er betrokken zijn bij je kind en kun je zelf die koppeling maken mocht er overleg nodig zijn tussen de verschillende zorgprofessionals. Met het op deze manier gebruiken van de VIR ontstaat er slechts onnodige over bezorgdheid en inmenging rond een kind hetgeen juist leidt tot wantrouwen in de **Eigen Kracht** van ouders en ouders verdacht maakt terwijl er slechts een hulpvraag ligt

Daarnaast is het stigmatiserend en schadelijk voor het zelfvertrouwen van de jongere.

Uit de matches die ontstaan na plaatsing in de VIR, kan eenvoudig informatie worden gedeeld en daar een oordeel aangegeven worden zonder dat jij als individuele ouder daar weet van heeft. Als meer professionals zich ernstige zorgen maken dan kan er een VT-melding volgen met b.v. een OTS of UHP als gevolg. Het is dan maar zeer de vraag of dit een terechte melding betreft. Onterechte meldingen veroorzaken veel leed. Daar zijn inmiddels voldoende voorbeelden van. We verwijzen graag naar de misstanden in de regio Utrecht rondom Veilig Thuis.

Zorg/begeleiding aan het TJG-vragen is iets anders dan dat er grote zorgen zijn om de (thuis)situatie en veiligheid van een kind.

Wij als Cliëntenraad Jeugdwet hebben contact gehad met het AKJ⁷ en de Autoriteit persoonsgegevens⁸ hierover en hebben ook gelijk de uitgebreide bevraging voor opname van gegevens in het dossier (VIR, LIRIKS en de sociaal emotionele en seksuele ontwikkeling enz.) ten behoeve van het ondersteuningsplan nagevraagd.

Voor beide onderwerpen geldt hetzelfde.

- Gemeentes mogen alleen kinderen in de VIR plaatsen als er sprake is van de wettelijk vastgestelde criteria zie de Jeugdwet artikel 7.1.4
- De gemeentes mogen alleen die gegevens noteren die relevant zijn voor de hulpvraag.
- Ook vanuit de AVG mogen er alleen gegevens vastgelegd worden voor het doel waarvoor die nodig zijn.

De inspectie heeft in eerdere uitspraken benadrukt; 'Als er vermoedens zijn voor complexere problematiek dan pas mag je daar een onderzoek naar doen.'

Ook de nationale ombudsman heeft hier een uitspraak over gedaan. Hij gaf als voorbeeld dat als iemand in de WMO een hulpvraag voor een traplift neerlegt het niet relevant is of deze cliënt een strafblad heeft. Deze vragen mogen dan op dat moment ook niet gesteld worden. Trek je deze redenering door naar de Jeugdwet dan is het bij een aanvraag voor een voorziening onder de

⁶ <http://www.wetboek-online.nl/wet/Burgerlijk%20Wetboek%20Boek%201/247.html>

⁷ www.akj.nl

⁸ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/gemeenten-verzamelen-te-veel-persoonsgegevens-bij-uitvoering-wmo-en-jeugdwet#subtopic-6082>

Jeugdwet niet nodig om de seksuele ontwikkeling of eventuele andere problematiek zoals gezinssamenstelling enz. in kaart te brengen. Deze vragen gaan ver voorbij de redelijkheid van de eerste hulpvraag. Pas nadien er na het keukentafel gesprek blijkt dat er meer factoren een rol spelen in de ontwikkeling van het aangemelde kind kunnen deze vragen wel relevant zijn maar zeker niet in alle gevallen. Ook na het keukentafel gesprek moet er terughoudendheid betracht worden met betrekking tot vragenlijsten.

Open brief VNG:

De landelijke oudervereniging Balans⁹ plaatst op 3 februari 2021 op hun website het artikel; **“Onrechtmatig melden verwijfsindex risicjongeren (VIR) moet stoppen”**.

Daarin geven ze aan dat gemeenten structureel op onjuiste manier omgaan met registraties in de Verwijsindex Risicjongeren.

Ook de BVIKZ¹⁰ ontving deze signalen van gezinnen die zij bijstaan. Bovendien kwam deze werkwijze ter sprake tijdens de conferentie ‘Bang voor Drang en Dwang’¹¹. En dit is één van de zaken waar snel verandering in moet komen.

Balans en BVIKZ sloegen de handen ineen en stuurden deze open brief¹² naar de VNG¹³ (Vereniging Nederlandse Gemeenten).

De volgende organisaties hebben de brief medeondertekend:

Ouders & Onderwijs¹⁴
Stichting Overdruk Syndroom NL¹⁵,
Lyme vereniging¹⁶,
Stichting KOG,¹⁷
Stichting iQ+,¹⁸
Stichting EDS Fonds,¹⁹
Stichting Mantelzorgelijk²⁰
ME-CVS vereniging.²¹

⁹ <https://balansdigitaal.nl/>

¹⁰ <https://www.bvikz.nl/>

¹¹ <https://balansdigitaal.nl/nieuws/resultaten-uit-de-conferentie-bang-voor-drang-en-dwang/>

¹² <https://balansdigitaal.nl/wp-content/uploads/2021/02/02-02-2021-Brief-VIR-WEBSITE.pdf>

¹³ <https://vng.nl/>

¹⁴ <https://oudersenonderwijs.nl/>

¹⁵ <https://sosnl.nl/>

¹⁶ <https://lymevereniging.nl/>

¹⁷ <https://www.stichtingkog.info/>

¹⁸ <https://www.stichtingiqplus.nl/>

¹⁹ <https://edsfonds.com/>

²⁰ <https://mantelzorgelijk.nl/>

²¹ <https://www.me-cvsvereniging.nl/>

Conclusie

De Cliëntenraad Jeugdwet concludeert dat de gemeente Goeree Overflakkee stelselmatig en ten onrechte kinderen in de Verwijsindex Risicjongeren plaatst en doet hierbij de dringende aanbeveling hier direct mee te stoppen en te onderzoeken welke kinderen ten onrechte in de VIR geplaatst zijn en dit te corrigeren. Ook moeten de gegevens van deze kinderen uit het historisch archief verwijderd worden. Wij gaan ervan uit dat de gemeente Goeree Overflakkee kennisneemt van de relevante aangeboden stukken in dit advies en haar ambtenaren op dit gebied de werkwijze aan laat passen binnen een redelijke termijn. Graag horen wij op welke termijn dit kan worden gerealiseerd.

Bijlages

Bijlage 1

Werkwijze en werkafspraken Team Jeugd & Gezin Goeree-Overflakkee

Visiewerkdocument versie 2.12 van 18 februari 2019

Hoofdstuk 3 Veiligheid

3.3 Instrumenten veiligheidstaxatie

Binnen het team zijn verschillende instrumenten voorhanden om een veiligheidsanalyse te kunnen maken. **Standaard wordt bij het eerste contact het kind/jeugdige opgenomen in de Verwijsindex en wordt de LIRIK afgenomen, tenzij er goed gemotiveerd kan worden om hiervan af te wijken.**

- **Verwijsindex**

De gemeenten zijn wettelijk verplicht om een verwijsindex in te richten. Binnen de gemeente Goeree-Overflakkee wordt gebruik gemaakt van de MULTIsignaal Verwijsindex die gekoppeld is aan de Landelijke Verwijsindex. Alle medewerkers van het Team Jeugd en Gezin dienen aan het gezin bij aanvang van de aanvraag van de zorgvraag hen hierover in te lichten dat er een koppeling plaatsvindt tussen medewerker en kind.

De MULTI signaal Verwijsindex is een digitaal systeem waarin professionals uit bijvoorbeeld de zorg of het onderwijs kunnen aangeven, dat zij betrokken zijn bij kind/jeugdige. Op deze manier kunnen zij met elkaar afstemmen om het kind/jeugdige de best mogelijke begeleiding te bieden. Bij voldoende tijdig gebruik van de Verwijsindex MULTIsignaal heeft de professional sneller zicht op welke andere professionals ook betrokken zijn bij kind/jeugdige of bij een broertje/zusje uit hetzelfde gezin. Dankzij de gezinsfunctionaliteit komen signalen van verschillende kinderen/jeugdigen uit één gezin samen. Hierdoor kan er eerder samenwerking ontstaan op gezinsniveau om te voorkomen dat er langs elkaar heen gewerkt wordt. Belangrijk rondom de zorg van kinderen/jeugdigen en volwassenen is om alle betrokkenen tijdig in beeld te krijgen. Door tijdige afstemming worden grotere problemen in de toekomst mogelijk voorkomen en wordt bijgedragen aan het veilig opgroeien. Iedere professional binnen het Team Jeugd en Gezin werkt met de MULTIsignaal Verwijsindex.

Voor het Team Jeugd en Gezin is een organisatieprofiel opgesteld, waarin vermeld staat hoe de werkwijze is. Voor de inhoud hiervan wordt verwezen naar de bijlage: organisatieprofiel Team Jeugd en Gezin. (bijlage 2)

Bijlage 2

Organisatieprofiel Verwijsindex Team Jeugd en Gezin

Contactinformatie	<p>Team Jeugd en Gezin, bestaande uit medewerkers Jeugd en procesregisseurs</p> <p>Team Jeugd en Gezin Instellingscoördinator verwijsindex: Gaby Kolmus Contact: g.kolmus@goeree-overflakkee.nl</p>
Algemeen	<p>De medewerkers Jeugd (van Enver, MEE en Lucertis) zijn er voor alle ouders, jeugdigen en professionals op Goeree-Overflakkee die vragen hebben over opgroeien en opvoeden van jeugdigen van 0 tot 18 jaar. Het team bestaat uit 30 medewerkers Jeugd (inclusief ondersteunend personeel) met diverse achtergronden. Zij bieden passende hulp, van een enkel adviesgesprek tot intensieve begeleiding binnen de opvoedsituatie. Er wordt zoveel mogelijk samengewerkt met het (in)formele netwerk rondom uw kind, zoals school, peuterspeelzaal, consultatiebureau, jeugdarts, etc. De 7 Procesregisseurs uit het Team Jeugd en Gezin voeren regie op processen waarbij sprake is van Multi problematiek op twee of meer leefgebieden en in sociaal complexe (gezins-) situatie bij de doelgroep van 0-100 jaar. Dit doen zij door de juiste hulpverlening in te zetten, deze hulp te coördineren, monitoren en in te grijpen bij stagnatie van de ondersteuning.</p>
Doelgroep	Jeugdigen tot 18 jaar
Functies signaleringsbevoegden	Medewerkers Jeugd en Procesregisseurs
Signaleringscriteria <i>De landelijke criteria zijn leidend, maar zeer algemeen - zie: www.handreikingmelden.nl - Bepaal ook een ondergrens voor situaties waarbij uw instantie in ieder geval verwacht de verwijsindex toe te passen. Bijvoorbeeld alle KOPP/ KVO kinderen. Of denk aan jeugdigen die aangemeld zijn voor een intern zorgoverleg (tenzij niet noodzakelijk), alle jeugdigen zonder startkwalificatie, indien er sprake is van veelvuldig schoolverzuim, etc.]</i>	<p>Doel van de Verwijsindex is tijdig bedreigingen en risico's voor een goede ontwikkeling naar volwassenheid te signaleren, eerder de betrokkenen in beeld te hebben en sneller eenduidigheid in handelen door professionals te realiseren.</p> <p>De landelijke handreiking Meldcriteria is leidend, als hulpmiddel bij het kwalificeren van het risico (www.handreikingmelden.nl).</p> <p>Het Team Jeugd en Gezin heeft sinds 1 januari 2015 een centrale positie in het geven van informatie, advies en ondersteuning m.b.t. hulpvragen van burgers. Het Team Jeugd en Gezin heeft de visie dat geen kind tussen wal en schip moet geraken en zien derhalve een verhoogde noodzaak tot het zichtbaar maken van haar betrokkenheid in de Verwijsindex. Het zorgt voor een extra check dat geen enkele organisatie over het hoofd wordt gezien, er beter wordt samengewerkt en de regie versterkt wordt op de coördinatie van zorg en een helder beeld over de samenhang in handelen.</p> <p>Op basis van bovenstaande uitgangspunten zal het Team Jeugd en Gezin standaard alle jeugdigen in de Verwijsindex registreren, <i>tenzij dit niet noodzakelijk is</i>. Het is <i>niét</i> noodzakelijk de jeugdige te signaleren indien:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Er een informatieve vraag gesteld is welke direct en zonder verdere opvolging door het Team Jeugd en Gezin afgehandeld kan worden - Er sprake is van een kleine hulpvraag/ een geïsoleerd probleem (zeer laag risico, denk bijvoorbeeld aan dyslexie)
<p>Toestemming en informatieplicht</p> <p><i>Zie voor meer informatie het regionale samenwerkingsconvenant en Jeugdwet art. 7.1.4.1, 7.1.4.5, 7.1.5.1. en 7.1.5.2</i></p>	<p>De signaleringsbevoegde informeert van tevoren de ouders en/of jeugdige mondeling en via de folder dat men gebruikt maakt van de verwijsindex en met welk doel.</p> <p>Hier wordt een korte aantekening van gemaakt in het dossier. Ook is op het Aanvraagformulier een passage opgenomen over de verwijsindex.</p> <p>Indien een match is ontstaan, wordt aan de jeugdige en/of ouders (lees: wettelijk vertegenwoordiger) toestemming gevraagd voor het delen van (relevante) informatie met de matchende partner(s). Tenzij er een situatie van ‘conflict van plichten’ ontstaat en de professional in gewetensnood komt indien de samenwerking met derden niet tot stand zou komen.</p> <p><i>Motiveer en documenteer in het dossier: Maak van deze afweging standaard een aantekening in het dossier.</i></p> <p><u>Informereren/ toestemming:</u> Leeftijd jeugdige 0 – 12 jaar → de ouders Leeftijd jeugdige 12 – 16 jaar → de ouders en daarnaast heeft ook de jeugdige instemmingsrecht Leeftijd jeugdige > 16 jaar → jeugdige</p> <p>Transparantie in communicatie richting de jeugdige en/of ouders is voor het Team Jeugd en Gezin altijd het uitgangspunt.</p>
<p>Interne werkwijze</p>	<p>In lijn met de hierboven beschreven signaleringscriteria, zal het afgeven van signalen plaatsvinden direct na aanvraag door de bureaudienstmedewerker, tenzij er een reden is om niet te melden. Wanneer een kind niet is aangemeld in de Verwijsindex, maar op een later moment blijkt dat hier alsnog aanleiding toe bestaat, dan dient de vaste medewerker dit alsnog te doen.</p> <p>Alle cliënten die nu bekend zijn binnen het Team Jeugd en Gezin worden met terugwerkende kracht in de Verwijsindex gemeld in de periode vanaf 1 mei tot 1 juli 2018. Betrokkenen worden per brief geïnformeerd over deze actie.</p>
<p>Matchregie</p>	<p>De toewijzing van de matchregisseur kan automatisch aan een betrokken organisatie toegewezen worden. Het gaat hierbij vooral over het volgende hiërarchisch regiemodel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gecertificeerde Instelling (zoals JBRR, WSS, Leger des Heils) 2. Team Jeugd en Gezin <p>Indien de techniek niet direct een matchregisseur kan aanwijzen, zullen de betrokken organisaties onderling moeten overleggen wie de matchregie op zich zal nemen.</p> <p>De multidisciplinaire samenwerking richt zich met name op:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Gezamenlijke taxatie van de geconstateerde problematiek en risico's - Vervolgens en indien noodzakelijk, daar waar mogelijk altijd samen met het gezin/ de jeugdige, opstellen plan van aanpak waarbij het geheel van interventies noodzakelijk is om de belemmeringen voor de jeugdige weg te nemen of zoveel mogelijk terug te brengen. - Taken matchregisseur; <ul style="list-style-type: none"> o Voortgang controleren, mede aandacht voor de behaalde successen en op eenduidigheid van handelen, en contacten onderhouden met alle betrokkenen o Tijdig bijsturen waar nodig o Indien noodzakelijk opschalen naar gemeentelijke coördinator Team Jeugd en Gezin 										
Instellingscoördinator Verwijsindex	<p>De Instellingscoördinator Verwijsindex (= hetzelfde als coördinator Team Jeugd en Gezin) heeft in de Verwijsindex verruimde rechten en kan daarmee de voortgang van het gebruik van de Verwijsindex monitoren daar waar de eigen signaleringsbevoegden signalen hebben afgegeven en betrokken zijn bij matches.</p> <p>Taken instellingscoördinator/ ambassadeur Verwijsindex;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voortgang/ gebruik monitoren en bevorderen • Medewerkers op de hoogte houden van het doel en werkwijze van de regionale Verwijsindex en evt. obstakels bij signaleringsbevoegden wegnemen • Monitoren verloop van personeel. Contact onderhouden met de Helpdesk Verwijsindex voor het doorgeven van wijzigingen, verwijderen of aanvragen nieuwe accounts • Zorgdragen voor een veilig en zorgvuldig gebruik van de regionale Verwijsindex • De Verwijsindex is een vast onderdeel van het protocol Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling huiselijk geweld en kindermishandeling <p><i>Checklist borging:</i></p> <table border="1" data-bbox="566 1489 1388 1926"> <tr> <td>Maken de signaleringsbevoegden gebruik van de app?</td> <td style="text-align: center;">NEE</td> </tr> <tr> <td>Maak de organisatie gebruik van een koppeling tussen bronsysteem en MULTIsignaal?</td> <td style="text-align: center;">NEE</td> </tr> <tr> <td>Is de Verwijsindex opgenomen in eigen foldermateriaal/ website/ intranet/ nieuwsbrief/ aanvraagformulier? <i>Dikgedrukt indien van toepassing</i></td> <td style="text-align: center;">JA</td> </tr> <tr> <td>Zijn de signaleringscriteria gestandaardiseerd/ ondergrens bepaald?</td> <td style="text-align: center;">JA</td> </tr> <tr> <td>Is de afweging signaleren standaard geagendeerd bij interne casuïstiek overleggen?</td> <td style="text-align: center;">NEE</td> </tr> </table>	Maken de signaleringsbevoegden gebruik van de app?	NEE	Maak de organisatie gebruik van een koppeling tussen bronsysteem en MULTIsignaal?	NEE	Is de Verwijsindex opgenomen in eigen foldermateriaal/ website / intranet/ nieuwsbrief/ aanvraagformulier ? <i>Dikgedrukt indien van toepassing</i>	JA	Zijn de signaleringscriteria gestandaardiseerd/ ondergrens bepaald?	JA	Is de afweging signaleren standaard geagendeerd bij interne casuïstiek overleggen?	NEE
Maken de signaleringsbevoegden gebruik van de app?	NEE										
Maak de organisatie gebruik van een koppeling tussen bronsysteem en MULTIsignaal?	NEE										
Is de Verwijsindex opgenomen in eigen foldermateriaal/ website / intranet/ nieuwsbrief/ aanvraagformulier ? <i>Dikgedrukt indien van toepassing</i>	JA										
Zijn de signaleringscriteria gestandaardiseerd/ ondergrens bepaald?	JA										
Is de afweging signaleren standaard geagendeerd bij interne casuïstiek overleggen?	NEE										

Bijlage 3

Brief Landelijke Oudervereniging Balans i.s.m. Belangenvereniging voor Intensieve Kindzorg

Vereniging Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12
2514JS DEN HAAG

De Bilt, 3 februari 2021

Betreft: Ten onrechte (automatische) meldingen bij de Verwijsindex Risicjongeren

Geachte mevrouw Berg,

Via deze open brief willen wij u attenderen op een onwenselijke situatie in het registratie proces van gezinnen in de Verwijsindex Risicjongeren. Met deze brief beogen wij hierin een verandering te bewerkstelligen. Hieronder leggen wij uit wat het probleem is, waarom dat een probleem is en wat hieraan zou moeten worden gedaan.

Wat is de Verwijsindex Risicjongeren?

De Verwijsindex risicjongeren (hierna: VIR) is een digitaal systeem dat risicomeldingen over jongeren tot 23 jaar bij elkaar brengt. Het doel is vroege signalering van risico's die een gezonde en veilige ontwikkeling naar volwassenheid van een jeugdige bedreigen, zodat tijdig passende hulp, zorg of bijsturing kan worden gegeven. Hiervoor kunnen daartoe bevoegde functionarissen melding doen van een jongere wanneer zij een redelijk vermoeden hebben dat deze daadwerkelijk door één of meer van de in de Jeugdwet genoemde risico's wordt bedreigd. Bedoelde risico's zijn o.a. blootstelling aan geweld, vernederende behandeling of verwaarlozing, verslaving, veelvuldig schoolverzuim, ontbreken van vaste woon- of verblijfplaats, verrichten van strafbare activiteiten (art.7.1.4.1.Jeugdwet).

Bron: https://vng.nl/sites/default/files/20160223_verwijsindex_risicjongeren_hv.pdf

Het doel van een dergelijk systeem is op zich goed, indien hier zorgvuldig gebruik van wordt gemaakt. Overigens zou zelfs gesteld kunnen worden dat juist het inroepen van (jeugd)hulp, juist gezien zou kunnen worden als een beschermende factor, waar dit nu kennelijk wordt gezien als signaal voor een mogelijke risicofactor met betrekking tot de ontwikkeling van een kind/jongere.

Hoe wordt zorgvuldig gebruik gemaakt van het meldrecht bij de Verwijsindex Risicjongeren?

Bij het toepassen van het meldrecht om een jeugdige in de VIR te registreren gaat de professional zorgvuldig te werk. Van belang is de vertrouwensrelatie met de jeugdige en diens ouders als uitgangspunt te nemen. Heeft de professional de afweging gemaakt dat registratie van de jeugdige in de VIR noodzakelijk is, dan bespreekt de professional deze afweging en het doel van de registratie in de VIR van tevoren met de jeugdige en diens ouders. Doel van dit gesprek is de zienswijze van de professional te toetsen aan die van de jeugdige en ouders én het vragen van toestemming voor registratie in de VIR. Indien een gesprek met de jeugdige en diens ouders niet mogelijk is, bijvoorbeeld vanuit veiligheidsoverwegingen, of toestemming voor registratie in de VIR niet wordt verkregen, weegt de professional zorgvuldig of hij ook zonder toestemming gebruik zal maken van het meldrecht. Bron: <https://lvvp.info/wp-content/uploads/2020/02/Verwijsindex-Risicjongeren-VIR-aug-2019.pdf>

Wat gaat er mis?

Steeds meer gemeenten melden kinderen en jongeren bij een verzoek om jeugdhulp en overige (simpele) hulpvragen, standaard in de VIR. Ouders (of jongeren boven de 16 jaar) worden hierover niet, of pas achteraf geïnformeerd.

Standaard melden in de VIR

Steeds meer gemeenten melden kinderen en jongeren bij een verzoek om jeugdhulp en overige (simpele) hulpvragen standaard in de VIR. Dit vernemen Ouder- en belangenverenigingen steeds vaker van hun leden, dan wel van ouders die zij bijstaan. Overigens is het onrechtmatig melden ook één van de punten die naar voren kwam bij de conferentie 'Bang voor Drang en Dwang' van 14 september 2020 : <https://balansdigitaal.nl/nieuws/resultaten-uit-de-conferentie-bang-voor-drang-en-dwang/>

Deze werkwijze (het standaard melden) is onjuist, onwenselijk, strijdig met de rechten van ouders en kinderen en strijdig met art. 7.1.4.1 jeugdwet.

Dat dit daadwerkelijk op deze wijze gebeurt, hebben wij onderzocht in een aantal voorbeelden, zoals bijvoorbeeld deze informatie hierover van de gemeente Helmond: <https://www.zorgvoorjeugd.nu/zorg-voor-jeugd/peelland/info-voor-oudersjeugdigen/vraag-en-antwoord/> Hierin staat letterlijk het volgende:

'Welke cliënten/jeugdigen komen in het systeem?

De jeugdigen (0-23) die met een hulpvraag worden geregistreerd bij de instellingen, worden opgenomen in de database van Zorg voor Jeugd. Daarmee ziet een instelling automatisch of er ook andere instellingen betrokken zijn. Daarnaast kunnen hulpverleners signalen registreren in het systeem. Zowel bij de signaalregistratie en als bij de registratie van de hulpvraag wordt met behulp van het systeem geverifieerd of deze jeugdige als zodanig ook bekend is in de gemeente of de regio.'

Of bijvoorbeeld in de privacyverklaring van GO voor jeugd (gemeenten Kaag en Braassem en Alphen aan den Rijn): <https://govoorjeugd.nl/privacyverklaring>. Hierin staat:

Als je je aanmeldt bij GO! voor jeugd, meldt GO! voor jeugd je aan bij de Verwijsindex. De Verwijsindex is een digitaal systeem waarin professionals uit bijvoorbeeld de jeugdzorg of het onderwijs kunnen aangeven dat zij betrokken zijn bij je hulpverlening. In de verwijsindex staan alleen jouw naam, adres, geboortedatum en burgerservicenummer en de naam, het telefoonnummer en het emailadres van de professional. Op deze manier kunnen professionals met elkaar afstemmen om je zo goed mogelijk te helpen.

Landelijk beleid?

Naar verluidt is het landelijk beleid om standaard te melden in de VIR. Van wie dit beleid, wat in strijd is met (onder andere) art 7.1.4.1 jeugdwet en de AVG, afkomstig is, is niet duidelijk. Dat deze werkwijze niet juist is, blijkt ook uit [Handreikingmelden.nl](https://www.handreikingmelden.nl) - [Verwijsindex - Materiele omstandigheden](#) - [Gezondheid](#) - [Opvoeding](#) - [Gezinsrelaties](#) - [Onderwijs](#) - [Werk](#) - [Sociale omgeving](#)

En uit het rapport over de tweede evaluatie over de VIR:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/04/30/tweede-evaluatie-wet-verwijsindex-risicjongeren>.

Op pagina 45 van dit rapport staat:

'Registratiesystemen van instanties of functionarissen die zo ingericht zijn dat bij aanmelding of intake van een jeugdige automatisch signalering en melding aan de verwijsindex plaatsvindt zonder dat een professional de mogelijkheid heeft tot 'opting-out' moeten dan ook geacht worden strijdig te zijn met het doel van de verwijsindex en de intentie van de wetgever.'

Ouders worden niet of te laat geïnformeerd

Ouders benoemen daarnaast dat, als zij (of hun kinderen van 16 jaar en ouder) al worden geïnformeerd over de melding in de VIR, dit niet vooraf, maar pas achteraf plaatsvindt. Dit terwijl het verplicht is om ouders (of jongeren van 16 en ouder) hier vooraf over te informeren. Door ouders (en jongeren vanaf 16 jaar) deze informatie te onthouden, wordt hen het recht ontnomen om bezwaar te maken tegen de melding.

VIR wettelijk verplicht, melden is een recht

Laten we allereerst voorop stellen dat de VIR wettelijk verplicht is. Dat wil zeggen dat iedere gemeente verplicht is een VIR te hebben. Het melden aan de VIR is echter een *recht* en geen *plicht*.

Het is bij de meeste professionals niet bekend dat er geen plicht is tot melden in de VIR.

Zo ontvangt de NVO (Nederlandse vereniging van Orthopedagogen), signalen dat gemeenten soms verlangen dat zorgaanbieders alle cliënten registreren in de VIR. Standaard melden in de verwijsindex van alle cliënten is alleen passend als men werkt met een doelgroep die standaard voldoet aan de wettelijke meldcriteria in de Jeugdwet. Dat is bijvoorbeeld het geval bij Veilig Thuis. In alle andere situaties is het aan de professional om te beoordelen of er sprake is van de meldcriteria. Standaard een cliënt melden in de verwijsindex verhoudt zich niet met het doel van de VIR en niet met de wetgeving.

Bron: <https://www.nvo.nl/berichten/archief/de-verwijsindex-risicjongeren-vir-wat-mag-uals-pedagoog-wel-en-niet.aspx>

Ook professionals voelen zich dus ten onrechte onder druk gezet om te melden in de VIR.

Advies Raad van State 2013

Daarnaast stelde de Raad van State in haar advies over de jeugdwet d.d. 31 mei 2013 al dat uit de evaluatie van de VIR die de DSP groep in 2012 uitvoerde bleek dat de effectiviteit van de VIR gering was. De enig gebleken meerwaarde van de VIR is het bovenregionale component. Juist omdat er sprake is van een geringe meerwaarde van de VIR stellen wij vast dat gelet op de meerwaarde en effectiviteit van de VIR bij vrijwel iedere melding in de VIR inbreuk wordt gemaakt op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer als bedoeld in artikel 10 Grondwet en artikel 8 EVRM.

Een dergelijke inbreuk kan weliswaar gerechtvaardigd zijn, maar daarvoor moet aan een aantal vereisten worden voldaan. Een van de vereisten tot rechtvaardiging van een inbreuk is dat de beperking noodzakelijk moet zijn in een democratische samenleving. In dat verband moeten de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit gewogen worden. Proportionaliteit houdt in dat de inbreuk in een redelijke verhouding staat tot het daarmee te bereiken doel.

Omdat veel gemeenten al een melding doen bij een eerste aanvraag voor hulp is er, alvorens de melding gedaan wordt, er geen sprake van het wegen van de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Immers een eerste aanvraag voor hulp zegt nog niets over een daadwerkelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige. Laat staan dat bij een eerste aanvraag voor hulp meteen al sprake is van een combinatie van verschillende problemen die een situatie zo ernstig maken dat een melding in de VIR gerechtvaardigd is.

Wat moet er nu gebeuren?

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de verwerking van persoonsgegevens van hun inwoners. Nu gebleken is dat dit structureel misgaat waar het de registraties in de VIR betreft, richten wij ons tot de VNG. Daarnaast heeft het ministerie van VWS hierin een taak en een verantwoordelijkheid.

Ouder- en belangenverenigingen verzoeken de VNG om aan gemeenten kenbaar te maken dat zij per direct dienen te stoppen met het op onjuiste wijze en in strijd met (onder meer) beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit, de eigen handreiking, art 7.1.4.1 en de AVG, registreren in de VIR.

Ook verwachten wij dat registraties die ten onrechte zijn gedaan, worden teruggedraaid en dat ouders (en jongeren vanaf 16 jaar) hierover worden geïnformeerd. Overigens dienen alle ouders (en jongeren vanaf 16 jaar) sowieso te worden geïnformeerd over de melding in de VIR, wanneer dit nog niet is gebeurd.

Graag vernemen wij van de VNG op welke wijze en op welke termijn zij dit gaan oppakken. Graag vernemen wij van het ministerie van VWS welke rol zij hierin voor zichzelf zien weggelegd.

Wij gaan ervan uit uiterlijk binnen 4 weken na heden een inhoudelijke reactie op onze brief te ontvangen. Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid hierover in gesprek te gaan met de VNG en/of het ministerie van VWS.

Een kopie van deze brief zenden wij ter informatie aan:

- De commissie VWS van de Tweede Kamer
- De Kinderombudsman
- De Nationale ombudsman
- Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- De Autoriteit Persoonsgegevens

Met vriendelijke groet,

Oudervereniging Balans
Karin van Ooijen

Bvikz
Vera Hooglugt,
Voorzitter

Deze brief wordt mede ondertekend door:

- **Ouders & Onderwijs**
Lobke Vlaming
- **Stichting Overdruk Syndroom NL**
- **Lymevereniging**
Angela Drenth
- **Stichting KOG**
T. Cornelissen-Barendse
- **Stichting iQ+**
Sima de Bruin
- **Stichting EDS Fonds**
- **Stichting Mantelzorgelijk**
- **ME/cvs Vereniging**
A. Noorlander